

(א) וְיָלֵךְ אֵילָן, (ב) כִּי־בַקִּי. ע"ש, (ג) לַעֲלֹת קִיב, שְׂבַח קִיב. ע"ש, (ד) לַעֲלֹת קִיב, (ה) לַעֲלֹת קִיב, (ו) לַעֲלֹת קִיב, (ז) לַעֲלֹת קִיב, (ח) לַעֲלֹת קִיב, (ט) לַעֲלֹת קִיב, (י) לַעֲלֹת קִיב, (יא) לַעֲלֹת קִיב, (יב) לַעֲלֹת קִיב, (יג) לַעֲלֹת קִיב, (יד) לַעֲלֹת קִיב, (טו) לַעֲלֹת קִיב, (טז) לַעֲלֹת קִיב, (יז) לַעֲלֹת קִיב, (יח) לַעֲלֹת קִיב, (יט) לַעֲלֹת קִיב, (כ) לַעֲלֹת קִיב, (כא) לַעֲלֹת קִיב, (כב) לַעֲלֹת קִיב, (כג) לַעֲלֹת קִיב, (כד) לַעֲלֹת קִיב, (כה) לַעֲלֹת קִיב, (כו) לַעֲלֹת קִיב, (כז) לַעֲלֹת קִיב, (כח) לַעֲלֹת קִיב, (כט) לַעֲלֹת קִיב, (ל) לַעֲלֹת קִיב.

הגהות הב"ח

(א) גבי משום ממון והא:

גליון הש"ס

גבי דריש מהא אביא. ע"י מוס' כ"ב דף ק. ד"ה ולא ממה:

מוסף רש"י

ושקול אגרא. כלומר הפשוטה בשוק כשכר לעון כל זמן כאלן מילול הסס ואלן ולא קיימא ביה ומשניא אהבו מות, דדשינון ליה נשקפת שנת ע"ל נבדו, אכל לעשות מלכא להסתפח און גנאי (דשב"ס ב"ב ק.), ולא תימא כהנא אבא. סתן חיו ומשני וגנאי לי הדינ פפא אמר רב פפא אי לא דרמאי שריכא. רב פפא מוכר שכי הוה כדאמר גלחיה נשך (ב"מ קה.) טרשא דרב פפא שכלאי לא פסדי (ברכות זח.) ועשה שבתך חיל ואל תצטרך לבריות. לא יטול על אמריס כבוד שנתמיו (שבת קיח.).

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

ק"ג.

עין משפט
נר מצוה

סא א מ"י פ"י מלכות ממנות עמים הלכה יח טור ש"ע י"ד סימן רנה ספ"ח א: ב (טור א"ח סי' רל"ג):

רבינו הגנאל

אמר ליה רב לרב כהנא הפוך נבלה ולא תהפוך במילי. נמשך נבלה ושקול אגרא, ולא תימא אבא גברא רבא וזילא בי מילתא. סלקת לאגרא שירותך בהוך, כלומר ככר שיתודך תהיה עמך. קרי בוזא במתא, ונדמן לך קרא בשדה, אל תולול בו אלא הביאהו בידך. אמר ליה רב לחייא בריה לא תשהה ואל תעקר ככא מפני העיק. פ"י, ככא המכשת (שבת) והוא אילצים בלשון ישמעאל וכדכתיב ובטלו הטוחנות כי (מ"ג טעו), כלומר, אם יכאב לך אל תעקרוהו שמה תכוש עיניך, ואל תקני בחיובא ולא בארמאה, שפא יפגעו בך, ולא תשוור ניגרא. אמר ליה רב לאיבו בריה, טרחי בך בשמעתא ולא אסתיעא מילתא, תא אגמך מילי דעלמא, אדחלא דארוחא, פ"י בערנו אבק הדרך על רגליך קודם שתרחצם, וזכין זכין כל מילי זכין שלשה ואיהוט זכין, שלשה דברים צוה ר' יהושע אל תרבה בגנות משום מעשה שהיה, מעשה דרור שעלה על הגג וראה בת שבע ושלת ולקחה. ובתך גברה שחרר עבדך ותן לה. הוי זכיר באשתך מחתנה ראשון, או בערה או בממון. א"ר יצחק שלשה מנוחלי הענה"ב, הדר בארץ ישראל והמגדל בנו לתלמוד תורה והמשיך יין מן הקידוש כדי להבריל עליו. שלשה הקב"ה מכריז עליהן. על רווק הדר בכרך, ככין ר' יהושעיא ור' חנינא דהווי יתבי בשוק של ונות ולא מדלי ענייהו ומסחבלי בהו. וכד משתבעי אמרי הכי, בחיי רבנן קדישי ארעא. ועל העשיר המעשר פירוטיו בצננה, ועל עני המחזיר אבדה לבעלה. רב ספרא רווק הדר בכרך הוה כה.

גוייטא. כשהולכים במצואות שבילי כרמים וסוסיהן משתמטין מכאן וזורחין ביישוב אמו ודברי להו: שראשה אסיא. רופא ולמרי לה ת"ח ותרייהו חד טעמא: סוסיא. משום דהוא נטירותא דקרתא מאויצים ומגנצים: ולא סינכז סרי. נשים שמא תמיענה עליך רעה: נסיב סלת. שאס תמיענה השלישית מגלה לך: פשוט נכילתא. הפשט עורה: סלקס לאגרא שירופך צהדך. כשתלך לדרך אפי' קרובה אל ומונותיך עמך: מאה קרי בוזא חוסי כנפיך להווי. אפילו המונות בזול אפס"כ הויאס עמך: לא תשסי סמא. לא תלמד לשמות סמים מפני שתקבע להון ווסת ויהא לךך שולך ומפור מעות. ל"א לא תהא רגיל לשמות סממניס כדאמר (לעיל מצ:) ח' (כולהו שקייני) דמעלי להאי קשה להאי: לא תשוור ניגרא. פסיעה גסה שגוטלת מאור עיניס: ולא תעקר ככא. שן ממש משום חולי: דמלכותייהו אחורי אודנייהו קיימי. כלומר עמידין לגדל ותגדל אימתן וינקמו ממך: אדחלא על כרעך וזינך וזין. צעוד שהחול על רגליך כשצאת מן הדרך מכור מה שהצאת כדי שתחזור ותקנה ותציא: שרי כיסך ופסה שקיך. כלומר תקבל תחלה המעות ותנס ככיסך ואח"כ פתח השק ותן התצאה ללוקחים: קצא מארעא ולא כורא מאגרא. כלומר טוב לילך למקום קרוב ולהשתכר מעט מלהשתכר הרבה צמדינת היס: סמרי צהנווך לני סודנא רהוט. אס יש לך תמריס צאוחו כלי שנותניס בו תמריס רוח מיד לצית עושה שכר לעשות מהן שכר שאס תמתין תאכלס זין כך וזין כך ותפסיד: מאי סודנא. למה נקרא שם השכר סודנא: סוד נאה. ענה טובה שהרי מתעשרין הימנה: וגמילות חסדים. יכול לתת מתנה לעניים ולעשות דקה וחסד: כל אגז גציה צעיא. כל דבר שצריך לכתוב שטר עליו כגון מלוה ואמנה צעייא גציה כלומר עדיין עומד הוא לגבות ויש לו טורח בו: מעות רעות. כלומר אל תהא רגיל לעשות בית צפרהסיא במקום מגולה: משום מעשה שהיה. דדוד וצת שצע"ס: משום ממון. שמצוצות לו ממנון: רווק. פנוי: מני

רש"ב"ם

גזייתא ניגהו דשמטי סוסיא ואתו דברי להו (וא"ל) רב לרב אסי לא תדור במתא דלא צניף בה סוסיא ולא נבח בה כלבא ואל תדור בעיר *דריש מתא אסיא ולא תנסיב תרתי אי נסבת תרתי נסיב תלת א"ל רב לרב כהנא הפוך בנבילתא ולא תיפוך במילי *אפשוט נבילתא בשוקא ושקיל אגרא ולא תימא כהנא אגרא ונברא רבא אגרא וסניא בי מלתא סלקת לאגרא שירותך בהוך מאה קרי במתא בוזא תותי כנפיך ניהוו א"ל רב לחייא בריה לא תשתי סמא ולא תשוור ניגרא ולא תעקר ככא ולא תקנא בחיובא ולא תקנא בארמאה תנו רבנן ג' אין מתקנאין בהן ואלו הן גברי קמן ונחש קמן ותלמיד קמן מ"ט דמלכותייהו אחורי אודנייהו קאי א"ל רב לאיבו בריה טרחי בך בשמעתא ולא מסתייע מילתא תא אגמך מילי דעלמא אדחלא אכרעיך וזינך זכין כל מילי זכין וזכין ולא תחרט שרי כיסך פתח שקיך קבא מארעא ולא כורא מאגרא תמרא בחלווך לבית סודנא רהיט ועד כמה אמר רבא עד תלתא סאה אמר רב פפא אי לא דרמאי שכרא לא איעתרי א"ד א"ר חסדא אי לא דרמאי שכרא לא איעתרי מאי סודנא אמר רב חסדא סוד נאה וגמילות חסדים אמר רב פפא כל אגז גביא בעי כל אשראי ספק אתי ספק לא אתי ודאתי מעות רעות ניגהו ג' דברים א"ר יוחנן משום אנשי ירושלים כשאתה יוצא למלחמה אל תצא בראשונה אלא תצא באחרונה כדי שתכנס בראשונה ועשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות *והוי משתדל עם מי שהשעה משחקת לו *א"ר) שלשה דברים א"ר יהושע בן לוי משום אנשי ירושלים אל תרבה בגנות משום מעשה שהיה בתך בגרה שחרר עבדך ותן לה *והוי זכיר באשתך מחתנה הראשון מ"ט רב חסדא אמר משום ערוה רב כהנא אמר משום ממון *הא והא איתנהו אמר רבי יוחנן שלשה מנוחלי הענה"ב אלו מאי היא דמשייר מקידושא לאבדלתא א"ר יוחנן שלשה מכריז עליהן הקב"ה בכל יום על רווק הדר בכרך ואינו חוטא ועל עני המחזיר אבידה לבעליה ועל עשיר המעשר פירותיו בצינעה רב ספרא רווק הדר בכרך הוה

עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות.

זהו קודם לכבוד יוס אצל הדינה אינה קודמת *ומפרש מורי הר"י לקידוש יוס קרי כיבוד יוס והכי אימא צירושלמי פרק שלשה שאכלו רבי יוסי צסס רבי יעקב צ"ר אלא איזוה כיבוד יוס צפיה"ג: שראה

ולא תקנא בחיובא ולא תקנא בארמאה תנו רבנן ג' אין מתקנאין בהן ואלו הן גברי קמן ונחש קמן ותלמיד קמן מ"ט דמלכותייהו אחורי אודנייהו קאי א"ל רב לאיבו בריה טרחי בך בשמעתא ולא מסתייע מילתא תא אגמך מילי דעלמא אדחלא אכרעיך וזינך זכין כל מילי זכין וזכין ולא תחרט שרי כיסך פתח שקיך קבא מארעא ולא כורא מאגרא תמרא בחלווך לבית סודנא רהיט ועד כמה אמר רבא עד תלתא סאה אמר רב פפא אי לא דרמאי שכרא לא איעתרי א"ד א"ר חסדא אי לא דרמאי שכרא לא איעתרי מאי סודנא אמר רב חסדא סוד נאה וגמילות חסדים אמר רב פפא כל אגז גביא בעי כל אשראי ספק אתי ספק לא אתי ודאתי מעות רעות ניגהו ג' דברים א"ר יוחנן משום אנשי ירושלים כשאתה יוצא למלחמה אל תצא בראשונה אלא תצא באחרונה כדי שתכנס בראשונה ועשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות *והוי משתדל עם מי שהשעה משחקת לו *א"ר) שלשה דברים א"ר יהושע בן לוי משום אנשי ירושלים אל תרבה בגנות משום מעשה שהיה בתך בגרה שחרר עבדך ותן לה *והוי זכיר באשתך מחתנה הראשון מ"ט רב חסדא אמר משום ערוה רב כהנא אמר משום ממון *הא והא איתנהו אמר רבי יוחנן שלשה מנוחלי הענה"ב אלו מאי היא דמשייר מקידושא לאבדלתא א"ר יוחנן שלשה מכריז עליהן הקב"ה בכל יום על רווק הדר בכרך ואינו חוטא ועל עני המחזיר אבידה לבעליה ועל עשיר המעשר פירותיו בצינעה רב ספרא רווק הדר בכרך הוה

לגבות ויש לו טורח בו: מעות רעות. כלומר אל תהא רגיל לעשות בית צפרהסיא במקום מגולה: משום מעשה שהיה. דדוד וצת שצע"ס: משום ממון. שמצוצות לו ממנון: רווק. פנוי: מני

רש"ב"ם

גוייטא. כשהולכים במצואות שבילי כרמים וסוסיהן משתמטין מכאן וזורחין ביישוב אמו ודברי להו: שראשה אסיא. רופא ולמרי לה ת"ח ותרייהו חד טעמא: סוסיא. משום דהוא נטירותא דקרתא מאויצים ומגנצים: ולא סינכז סרי. נשים שמא תמיענה עליך רעה: נסיב סלת. שאס תמיענה השלישית מגלה לך: פשוט נכילתא להוי. אפילו המונות בזול יהיו עמך: לא תשסי סמא. אל תשתה סמים מפני שנקבע להס ווסת ויהא לךך שולך ותפסיד מעות ואפילו לרפואה לא תישתי אס אפשר לרפואה אחרת: לא תשוור ניגרא. פסיעה גסה שגוטלת מאור עיניס. ואית דמפרשי ניגרא אמת אמת ורגילין בני אדם לקפוץ מעבר זה לעבר זה לקצר דרכן: לא תעקר ככא. שן ממש משום חולי שסופו תרפא: דמלכותייהו אחורי אודנייהו קיימי. כלומר עמידין לגדל ותגדל אימתן וינקמו ממך: אדחלא אכרעיך וזינך וזין. צעוד החול על רגליך כשצאת מן הדרך מכור מה שהצאת כדי שתחזור מהרה ותקנה ותציא ותמכרנו: זכין וסיחרט. כלומר אס יוקיר יכול אתה להתחרט על שמהרת למכור: צר מהמרא. שמא אילו לא מכור היה מחמין: שרי כיסך ופסה שקיך. קבל המעות תחלה ותנס בתוך כיסך ואח"כ פתח השק ותנס ללוקח: קצא מארעא ולא כורא מאגרא. מוטב שילך למקום קרוב ולהשתכר מעט מלהשתכר הרבה צמקוס רחוק: סמרי צהנווך לני סודנא רהוט. אס יש תמריס צאוחו כלי שנותניס בו תמריס מהר לעשות מהס שכר שאס תמתין תאכלס וזין כך וזין כך ותפסיד: מאי סודנא. למה נקרא עושה שכר סודנא: סוד נאה. ענה טובה היא שהרי מתעשרין הימנה: וגמילות חסדים. יכול לתת הימנה לעניים ולעשות מהן דקה וחסד שהרי אין זה קרן גדול: כל אגז גציה צעיא. כל דבר שצריך לכתוב שטר עליו כגון מלוה ואמנה גציה צעי כלומר עדיין הוא צריך לגבות ויש בו טורח: מעות רעות. דפרע ליה ניהליה זוחא זוחא: כדי שפנס צראשונה. אס תנוס: אל תרצה צננות. כלומר אל תהי רגיל לעשות דבריך צפרהסיא במקום מגולה: משום מעשה שהיה. דדוד וצת שצע דכתיב (שמואל ב יא) וירא (והנה) אשה רוחלת מעל הגג: משום ממון. שמצוצות לו ממנון: דמשייר מקידושא. שיש לו מעט יין ומונע שתייתו צשזיל הדלה: רווק. פנוי: מני